

Landsbygdsnytt

Landsbygdsnämnden
Örebro kommun

#1
2020

A photograph of a woman and a man sitting at a table, looking at books and papers. The woman is on the left, wearing a striped shirt, and the man is on the right, wearing a blue jacket and glasses. They appear to be in a workshop or office setting. There are several books on the table, some with colorful covers. A rack of markers is visible on the right side of the table. The background shows a window with a view of trees and a wall with a floral pattern.

Petra och Daniel är först ut bland landsbygdens författare

Landsbygdens vård- och omsorgsboenden.
Dialoger på tema. Gemenskap i Klockhammar.
Vad är skafferiavtalet och skötselbidraget?

En stark landsbygd gynnar oss alla

Just nu läser du decenniets första Landsbygdsnytt och det är som vanligt välmatat med nyttig och intressant information om så väl arrangemang och till exempel upphandlingsfrågor för en mer närodlat kommun via skafferiavtalet.

Mycket roligt händer just nu ute i våra bygder och jag blir så glad av att se allt engagemang som finns för att skapa en levande kommun. Flera nya initiativ och projekt pågår för att utveckla våra landsbygder. Detta märktes inte minst när vi läste igenom alla nomineringar till Landsbygdspriset. Efter sommaren öppnar nomineringen igen för 2020 års landsbygdspris. Håll utkik och börja fundera redan nu på goda idéer som du tycker ska uppmontras.

Det var otroligt intressant och lärorikt att träffa så många landsbygdsbor på Landsbygdsnämndens dialogträffar runt om i kommunen under 2019. Då det var mitt första år som ordförande i nämnden är jag glatt och positivt överraskad över alla era åsikter som är så framåtsträvande. Jag vet ju sedan tidigare vilken kraft det finns på kommunens landsbygd och jag känner mig stolt över att så många känner sådan framtidstro och vilja att vara med och påverka sin bygd.

Tre ljusglimtar att se fram mot:

Gårdsgårdsfotbollen

När fotbollsplaner i våra olika bygder blommar upp och den levande landsbygden visar sig från sin bästa sida och man köper sig en härligt god "överkokt" korv med bröd på arenans kiosk.

Vårbruket

När det dammar så härligt ut efter åkrar så att inte ens arméns hudsalva hjälper mot torra röda tjocka svullna läppar, när man sitter och harvar i traktorn med ett gäng maskletande fiskmåsar bakom sig.

Påskgummor och gubbar

När det knatar runt små utklädda gummor och gubbar och delar ut hemgjorda påskbrev mot en Swish för att dryga ut familjekassan. Det sista var lite väl övertolkat, men mot en frukt eller karamell i varje fall.

Beviljade bidrag

Följande bidrag har Landsbygdsnämnden beviljat sedan förra numret av Landsbygdsnytt:

- Inköp av material till Tegelhuset, Föreningen Tegelhuset, 11 000 kronor.
- Installation av filter för vattenrening, Lännäs bygdegårdsförening, 47 950 kronor.
- Förnya Odensbacken kommunal medfinansiering, Odensbackens Vägförening, 89 087 kronor.
- Sextettfestivalen i Breven 2020, Rostugnens Vänner, 23 600 kronor.
- Utveckling av fritidsgård i Ölmbrotorp, Axbergs IF, 7 000 kronor.
- Ruddammen 1:21 nya luftvärmepumpar, Hampetorps föreningsgård, 42 600 kronor.
- Busskur, Klockhammars samfällighetsförening, 5 000 kronor.

På baksidan av denna tidning finner ni vilka bidrag som går att söka och kortfattad information om dem. ■

Landsbygdsnytt #1 2020

Ansvarig utgivare: Lena Norrström, 019-21 20 42

Distribution: PostNord, 0771-33 33 10

Nästa nummer kommer i juni 2020. Har du synpunkter eller tips?

Kontakta oss via landsbygdsnytt@orebro.se

Eftersom gruppen flickor/kvinnor mellan 15-45 år som bor på landsbygden varit underrepresenterade på dessa dialogmöten, önskar vi självklart nå era tankar också. Därför bjuder vi in till en digital dialog under våren för att lyssna in era kloka synpunkter. Läs mer på sidan här intill.

Per-Åke Sörman,
ordförande
Landsbygdsnämnden

Foto: Andreas Lundgren

Vi i Landsbygdsnämnden står på landsbygdsbornas sida oavsett vad det gäller. Exempel på frågor där vi värnar om landsbygden och dess invånare är när Trafikverket släcker ner belysningen på landsbygden, eller som nu när Länstrafiken ser över sina busslinjer.

Ett annat exempel är när tidningen Örebroar'n väljer att inte längre distribueras på kommunens landsbygd. I det sista exemplet är det mest synd om tidningens egna annonsörer som inte når invånarna som bor på landsbygden.

Ta hand om er så hörs vi igen i sommarnumret som utkommer i mitten av juni. ■

Produktion: Clearberry AB – clearberry.se
Text, foto och form: Anders Jakobson
info@clearberry.se

I år hålls medborgardialogerna på tema

Under 2020 kommer de populära medborgardialogerna ha ny karaktär. I stället för att handla om specifika platser kommer årets fyra dialoger ha teman där alla som är intresserade av frågorna är välkomna att delta.

Landsbygdsnämnden har under de senaste fem åren genomfört medborgardialoger i de flesta bygderna och samlat kunskap, insikter och behov och därmed fångat upp vad det pratas om. Nämnden är en strategisk nämnd, vilket innebär att det huvudsakliga arbetet ligger i att bevaka landsbygdspektivet och att samverka med andra förvaltningar och myndigheter. Detta kommer att förfinas från och med nu så att nämndens tjänstepersoner, landsbygdsenheten, får tid till samverkansarbete för att komma vidare med den insamlade kunskapen.

Lena Norrström.
Örebro kommun

– Nämnden har tagit ett beslut om att plocka ut de frågor som har varit vanligt förekommande överallt och hålla fyra dialoger med fyra teman, säger Lena Norrström, landsbygdsstrateg på landsbygdsenheten.

Dialogerna kommer att spridas ut i varje väderstreck precis som tidigare, men ha planerade teman.

– Alla som är intresserade är välkomna och det kommer att vara bra tillfällen för medborgarna att få mer information och ställa frågor direkt till de förvaltningar och myndigheter som arbetar med frågorna.

Den första medborgardialogen äger rum 16 mars i Glanshammar. Den hålls på temat bredband, cykelvägar och enskilda vägar.

– Inbjudna till den är Tekniska förvaltningen, Stadsbyggnad, Region Örebro län, Trafikverket och kommunens bredbandssamordnare. De kommer att informera om hur det fungerar kring dessa frågor och vilka som ansvarar.

I maj är det dags för nästa dialog, då i Östernärke. Exakt datum är inte satt just nu. Den kommer att hållas tillsammans

med Samhällsbyggnadsnämnden på Region Örebro län.

– Temat då blir kollektivtrafik och det nya trafikpliktsbeslutet gällande vissa delar av Örebro kommun som ska ut på remiss.

Efter sommaren är det i Axberg-Kil den tredje medborgardialogen hålls, den 16 september. Fokus ligger då på mötesplatser och folkhälsa, fritid och

idrott. Den planeras att hållas tillsammans med Kultur- och fritidsförvaltningen. Årets sista dialog är i Garphyttan den 4 november och ska handla om unga på landsbygden.

– Detaljerna kring höstens dialoger är inte helt klara än. Men så här ser upplägget ut 2020 och så får vi se om det vidareutvecklas till 2021.

Förbättringspromenaderna som varit ett uppskattat inslag är inte med i detta upplägg – hur blir det med dem under 2020?

– Det kan bli något som kanske kan beställas till sin bygd. Möjligen skulle vi kunna ha ett par per år och utforma dem mer konkret om vi redan från början vet vad man vill prata om, så att vi kan ta med rätt tjänstepersoner.

Utöver de fyra medborgardialogerna kommer nämnden att hålla egna dialoger genom besök på bland annat företag och skolor under året. För Lena ligger fokus på de temabaserade dialogerna.

– Jag tror det här kommer att bli riktigt bra om vi kan vara tydliga med att det är informationsdrivna dialoger. Det är bra att följa upp de återkommande frågor som har kommit upp. ■

Digital dialog för att fånga de saknade rösterna

Under våren ligger en digital dialog riktad till flickor och kvinnor i åldrarna 15-45 på Örebro kommuns hemsida. Det är en enkät med ett antal frågor som kan besvaras när som helst.

– Det vi sett på medborgardialogerna är att det är svårt att få kontakt med unga och då speciellt unga kvinnor. Deras röster saknas. Därför testar vi detta upplägg och om det fungerar bra kan det bli fler digitala dialoger framöver.

Länk till dialogen finns längst upp på orebro.se/landsbygdsutveckling.

I Klockhammar jobbar man tillsammans

När Klockhammars samfällighetsförening kallar till gemensam arbetsdag kommer nästan 30 procent av de boende och hjälper till. Här är nämligen engagemanget väldigt stort – oavsett vad det gäller.

– Det är alltid någon som ställer upp, säger Hans Nilsson, ordförande.

Slår man upp Klockhammar på Wikipedia kan man läsa att det är ”en småort i Kils socken i Örebro kommun, belägen vid Kilsbergens rand 18 kilometer nordväst om Örebro.” Här bor ungefär 300 personer, både gamla som unga. 89 fastigheter är permanentboenden och det finns ett 50-tal fritidshus.

Landsbygdsnytt fick tips från en läsare som beskrev Klockhammar som ”ett föredöme för en levande landsbygd” där engagemanget från de boende är mycket stort.

– Vi har ett 40-tal funktionärer med olika uppgifter som sköter den vardagliga driften. Det är allt från skog och vägar till idrott och evenemang. Det är alltid lätt att få med folk. Valberedningen var till exempel färdiga redan i december inför årsstämman i februari. Det är positivt.

Engagemanget springer ur en gemensam ambition om att det ska vara roligt och inspirerande att jobba och att man har stöttning från styrelsen och medlemmarna.

– Dessutom så bor vi ju här och då vill man att det ska vara trevligt och att saker och ting sköts och uppfyller alla krav från myndigheter.

Hans har varit ordförande i åtta år och har tidigare haft andra styrelseuppgifter. Relationen till Klockhammar är lång. 1953 skaffade hans föräldrar det fritidshus som sedan några år tillbaka är hans permanentboende.

– Vi var här både sommar och vinter. Hos en närboende bonde körde vi traktor och tog kor till tjuren, minns Hans.

På den tiden var Klockhammar ett fritidshusområde och hade så varit sedan 30-talet. Tomter hyrdes av godsägaren Nilsson. 1967 dog Nilsson och när herrgården såldes året därpå föddes det moderna Klockhammar.

– Den nya ägaren började stycka av tomterna och en tomtägarförening bildades. Vägar anlades och ett enklare reningsverk och vattenverk byggdes.

1978 byggdes ett bättre reningsverk och i samband med att det moderniserades för 2,7 miljoner kronor 2012, bildades samfällighetsföreningen som Hans nu är ordförande i. Han är mäktigt stolt över båda verken.

– Det är både biologisk och kemisk rening och resultatet är långt under gränsvärdena. Miljökontoret har varit här och tittat och sagt att vattenverket är ett av de bäst skötta verken de sett.

Åter igen handlar det om engagemanget. De som ansvarar för vatten och avlopp ser till att hålla rent vid pumparna och borrhålen och kontinuerligt görs urspolningar av ledningarna. Prover på vattnet tas regelbundet och skickas in. Alla testresultat ligger på föreningens hemsida.

– Vi har aldrig haft något problem. Vi har väldigt bra vatten.

I reningsverket finns både kemisk och biologisk rening. Allt som inte hör hemma i avloppsvattnet fastnar i en speciell maskin och lämnas vidare till förbränning.

Solcellerna på den gamla kvarnen installerades sommaren 2019. Inne i kvarnen finns en panel som visar hur mycket watt cellerna genererar i realtid. Hösten 2019 uppmättes drygt 12 500 watt.

Centralt i Klockhammar ligger Kvarndammen som sommartid är en populär badplats. Här ligger även den gamla kvarnen som var i drift fram till 1944. I somras installerades solceller på kvarnens tak. Elen som genereras används till att täcka vattenverkets elkostnader.

– Det var en bra investering. Kostnaderna har minskat med ungefär 24 000 kronor per år och med investeringsstödet på 20 procent kommer solcellerna att vara betalda på åtta år.

Anledningen till installationen var primärt att få ned elkostnaderna. Föreningens ekonomi tillät investeringen utan lån och majoriteten var för, inte minst Hans som har solceller på sitt eget hustak.

– Det finns utrymme att bygga ut med fler solceller i Klockhammar och på så vis sänka årsavgifterna, till exempel för reningsverket som kostar 70 000 kronor i el per år. Det finns många stora tak, bland annat på logen. Pengarna kommer ju tillbaka på sikt.

Hans berättar om olika sätt föreningen får in eller sparar pengar. Bland annat finns det en plats där ortsborna kan lägga nedklippt ris som sedan säljs vidare. När det grävdes för fiberdragning för några år sedan delades kostnaden med Linde energi som samtidigt kunde gräva ned luftledningar. Det är sådana detaljer som bidrar till ett engagerat samhälle.

– Två gånger per år har vi arbetsdagar där vi samlas vid logen och äter ärtsoppa till lunch. Det brukar vara 80-90 personer som ställer upp och hjälper till med de arbets-

uppgifter vi har på agendan. Det är en viktig social del. Vi har även midsommar- och adventfrände som är ett trevligt sätt att umgås på.

Vilket tips vill du ge andra samfällighetsföreningar för ett ökat engagemang?

– Man får försöka att hitta något gemensamt att jobba för, till exempel att utveckla byn med trivsamma saker och försöka minska kostnaderna. Med nöjda medlemmar blir det mindre klagomål och då blir det trevligare att jobba, avslutar Hans. ■

Under de gemensamma arbetsdagarna brukar Hans passa på att informera om vad som händer i Klockhammar.

Foto: Christer Söderbäck

Kvarndammen i Klockhammar är en central plats med ett populärt bad sommartid.

Historik Klockhammar

- Namnet kommer från att tre stångjärnshammare anlades på 1600-talet. Järnet kom från masugnen i Klockarhyttan. Det omständliga Klockarhyttehammars bruk kortades ned till Klockhammars bruk, och sedan Klockhammar.
- Fram till 1850 fanns det ett brännvinsbryggeri i dalen vid kvarnen. Under tre månader varje år producerades cirka 20 000 liter brännvin. 2,5 ton potatis och fem kubikmeter ved gick åt varje dag.
- I anslutning till Klockhammars herrgård fanns på 1900-talet en fruktträdgård med hundratals träd. Här odlades bland annat Klockhammarsäpplet.

Skafferiavtalet är bra för handeln och lokala verksamheter

Efter några års frånvaro kommer Örebro kommuns skafferiavtal tillbaka för landsbygden. Upphandlingsförfarandet pågår under våren.

Det låter som ett internt arbetsnamn, men det är det inte. Skafferiavtal har tidigare funnits, men försvann 2012. Nu är ett avtal klart för Örebro stad och härnäst väntar landsbygden.

– Vad det handlar om är möjligheten för kommunala vårdboenden, skolor, fritidsgårdar och liknande verksamheter att kompletteringshandla, i första hand livsmedel, från sin lokala handlare, säger Andreas Svensson på upphandlingsenheten.

Efter 2012 har verksamheterna blivit hänvisade till ramavtalen, vilket inte har hindrat dem från att kompletteringshandla ändå, men det har inneburit för många köp utanför existerande

avtal. Under de senaste två åren har många efterfrågat ett skafferiavtal och nu är det alltså på gång.

– Jag har besökt alla handlare på landsbygden och närliggande kommunala verksamheter för att samla in information. Nu har jag en bild av behovet och önskemålen.

Att skafferiavtalet inte enbart underlättar för verksamheter som spontant behöver köpa något och som inte kan vänta på en vanlig leverans eller som kanske vill handla en mindre mängd än vad de tvingas till, är tydligt. Det finns även en vinning för

Andreas Svensson, Örebro kommun

näringslivet.

– Det är ett sätt för kommunen att stötta handeln på landsbygden. Flera butiker är beroende av avtalet. Det är viktigt för dem och de drabbades av stoppet 2012.

Formuleringen av upphandlingsdokumenten är i full gång. Det är många parametrar att ta hänsyn till och det tar tid.

– Förhoppningsvis ska allt vara klart senare under våren, säger Andreas. ■

Hur gick de med de tomma husen?

I förra numret av Landsbygdsnytt skrev vi om kommunens kartläggning av tomma hus på landsbygden. Ägare av cirka 1300 identifierade hus kontaktades genom ett utskick för att undersöka om de var intresserade av att hyra ut eller att sälja. I ett större perspektiv fanns en tanke om att bygga en plattform för att förmedla kontakt mellan fastighetsägare och möjliga köpare eller hyresgäster.

Utskicket gjordes under hösten. Resultatet visar att de flesta av de

som hört av sig redan använder sina fastigheter som fritidsboenden eller att de är under renovering. Veldigångt få har bekräftat att de har ett tomt hus. Det har gjort att Örebro kommun i dagsläget avvaktar med vidare planer kring den här frågan.

– Vissa hyr ut redan i dag och det fungerar. Vi har gjort ett försök till att bidra till bostadsfrågan på landsbygden, men inte upptäckt något nytt, säger Lena Norrström på landsbygdsenheten. ■

Skärm- och bråkfritt på fritidsgården

Sedan hösten 2019 kan barn och ungdomar samlas varannan fredag på en nystartad fritidsgård i Hidingsta.

Therese Georgsson är en av initiativtagarna.

– Jag är själv uppvuxen med en fritidsgård och det betydde mycket för oss som bodde på landet. Det var där vi samlades och höll ihop. Utan den hade vi kanske tappat kontakten. Det var viktigt med ett ställe där vi kunde träffas som inte var ”hemma”, säger Therese.

Det har funnits barnaktiviteter tidigare i Hidingsta, men för några år sedan upphörde de på grund av ledarbrist. Therese började fundera kring en fritidsgård och fick stöttning av sin kompis Matilda Duberg. Då var det bara att köra i gång.

– Det svåra är att hitta lämpliga lokaler, men vi kan vara hos Baptistkyrkan som stöttar oss med lokaler gratis.

Fyra till sex vuxna är med varje tillfälle fritidsgården har öppet.

– Vilket behövs! Vi har mellan 22-30 barn här varje gång och behöver ha vuxna stationerade överallt.

Therese Georgsson

Fritidsgården har två våningar. På den övre finns en populär kiosk och flera bord för de som vill pyssla, rita eller spela spel. I källaren finns ett rum för innebandy och ett där man kan spela biljard eller airhockey.

– Startbidraget på 20 000 kronor som vi har fått från Landsbygdsnämnden har gått till att köpa in utrustning, men det finns lite kvar som vi håller på för att använda till det barnen vill ha. Det ska vara något som passar alla åldersgrupper.

Det är barn från förskoleklass till årskurs 6 som kommer till fritidsgården. Alla är inkluderade och det har inte varit några bråk. Fritidsgården har även blivit något av en skärmfri zon.

– Det är så många skärmar i dagens samhälle så det är häftigt att det faktiskt fungerar. Det är lite mer ”old school” med spel och pyssel. Barnen uppskattar fritidsgården mycket och kommer tillbaka varje gång. ■

Kristina, 12 år gillar att rita och brukar hålla sig på över våningen. ”Det är jättekul att fritidsgården finns”.

Lukas, 7 år, har köpt godis och har 25 kronor kvar – till mer godis.

Vid 18-fiden var det hårt tryck i kiosken. Godissugna Erna, 7 år, och Pricilla, 7 år, väntade i kön.

Airhockeyspelet i källaren har köpts med hjälp av bidraget från Landsbygdsnämnden. Atlas, 10 år, spelade så att svetten lackade.

God mat och god stämning på Hagagården

Örebro kommun har fyra vård- och omsorgboenden på landsbygden. I Glanshammar precis intill torget, affären och kyrkan ligger Hagagården med 32 platser för boende.

Huset stod klart 1966 och renoverades 2012. Fram till ädelreformen 1992 var Hagagården ett ålderdomshem.

– I dag har vi tre olika avdelningar; somatisk vård, demensvård och BPSD, berättar Anne Ekendahl, enhetschef som delar sitt uppdrag med Liz Bjelke.

BPSD är demenssjuka personer som är utåtagerande. Hagagården är ensamma om den här blandningen av boende. Med sina 32 platser är det ett förhållandevis litet boende vilket inte är någon nackdel.

– Vi har god kontakt med alla och gör saker ihop över avdelningarna. Det är lätt att gå över till varandra och hjälpa till om det behövs, säger undersköterskan Sofie Larsson.

– Det är litet och familjärt och alla känner alla, både personal och boende, säger Carina Karlsson som jobbar som administrativ assistent.

När Landsbygdsnytt hälsade på passerade Kulturrundan Hagagården. Magnus Persson från Hällabrottet spelade gitarr och munspel och sjöng Sven-Ingvars-låtar på eftermiddagen.

– Kulturrundan drar mycket människor utifrån, framför allt seniorer. Det är kul, tycker Liz.

– Äldrerådet i Glanshammar har mycket aktiviteter här, flera gånger i veckan. Bland annat den populära promenadgruppen, säger Anne.

Schemalagda aktiviteter är tack-samt, tycker Sofie och det finns gott om sådana. Det bakas nästan varje dag och det figurerar allt från regelbunden gympa och bowling i korridorerna till allsång, modevisningar och konstprojekt.

– Varje år gör vi olika utflykter, till exempel till Annaboda, Svampen eller Naturens hus. Och givetvis till Åssundet och deras räksmörgåsar. Även de på BPSD-avdelningen får anpassade

utflykter. Någon gång har de åkt hem till en i personalen och klappat på hästar, berättar Jenny Eld, undersköterska på natten.

De tror att Hagagården är bra för de boende. Det ligger väldigt nära torget och affären i Glanshammar och bara på andra sidan vägen finns kyrkan där det är många aktiviteter. Men även när det handlar om vård är boendet bra. Hagagården har bra samarbete med Olaus Petri vårdcentral som förmedlar läkare och sjukgymnast när det behövs. Två sköterskor finns på plats under dagtid och en tandhygienist kommer regelbundet. Dessutom erbjuds både fot- och hårvård.

– Vi har ett rum som vi vill göra om till salong så att det blir lite trevligare för de boende. Lite som när de gick i väg för att ta hand om sig innan de flyttade in på Hagagården, säger Anne.

Sofie Larsson, Liz Bjelke, Carina Karlsson, Jenny Eld och Anne Ekendahl utanför ingången till Hagagården centralt i Glanshammar.

Något annat som Hagagården är stolta över är maten. Alla fem nämner gång på gång hur bra maten är och att det är något som drar människor till boendet.

– Vi har eget kök och kockar som lagar mat sju dagar i veckan. Det är ovanligt, säger Anne.

Varje dag kommer nypensionärer och seniorer och äter eller köper matlådor. Många känner de boende sedan tidigare.

– Det är värdefullt när det kommer folk utifrån och pratar med de boende, säger Jenny.

Magnus Persson
underhåll med låtar ur
Sven-Ingvars digra katalog.

Ett jättebekymmer för Hagagården och andra boenden på landsbygden är dock att kollektivtrafiken inte är i fas med arbetstiderna. Det är så problematiskt att det gör det svårt att rekrytera.

– Vi har politiker här varje termin och vi lyfter frågan varje gång. Vardagarna fungerar bra, men helgernas tider är rent usla. Vi kan inte justera arbetstiderna efter bussarna, säger Liz.

– De som har möjlighet att samåka jobbar kanske inte alltid samma pass och det gör inte samåkning till ett säkert alternativ på helgerna, säger Anne.

I och med att turerna går när de går kan det bli rent absurda situationer för de som faktiskt kan åka med bussarna.

– En arbetsterapeut berättade att hon åkte helt ensam i en stor buss, säger Liz.

På vissa andra ställen i länet går det att boka en plats i en mindre buss som inte styrs av fasta turtider. Något

Börje om Hagagården

94-åriga Börje Eriksson har bott på Hagagården i snart tre år. Innan dess bodde han på ett lantbruk i Fjugesta.

– Jag tycker att det är bra här, med bra personal och bra mat. Det man behöver!

Börje trivs med de andra boende och han gillar de aktiviteter som Hagagården erbjuder, speciellt promenaderna.

– Det uppskattar jag väldigt mycket. Att vi får komma ut.

sådant skulle underlätta avsevärt för Hagagårdens personal.

– Hagagården är en av de största arbetsgivarna här, men ändå är tiderna inte anpassade för oss. Det har hänt att folk sovit i vilorummet för att de inte kan komma hit eller åka hem när de vill, säger Jenny.

– En annan utmaning för oss är den ekonomiska tilldelningen. Det blir en del pusslande för vi vill hålla en hög kvalitet, även om det kan bli lite knapert, säger Anne.

– Vi har lättare att hamna på övertid, till och med vikarierna hamnar på övertid. Det kommer in nya hela tiden som ska hållas uppdaterade, men det är inte specifikt för oss på något sätt. Det är så det ser ut, säger Liz. ■

Kommunens övriga vård- och omsorgsboenden på landsbygden

Askenäs är ett vård- och omsorgsboende i Odensbacken. Askenäs har 48 platser fördelat på fyra grupper med olika inriktningar. Hyttan är ett gruppboende för personer med demenssjukdom, Båten är ett vårdboende med flertalet korttids- och trygghetsplatser, Gården är ett vårdboende för personer med demenssjukdom och Sågen är ett vårdboende.

Vintrosahemmet består av fyra grupper som ligger i markplan. Ett vårdboende för personer med demenssjukdom, två gruppboenden för personer med demenssjukdom och ett vårdboende för personer med somatisk sjukdom. Det finns sammanlagt 34 lägenheter i varierande storlek. Varje lägenhet har ett eget pentry och badrum.

Ölmbrogården ligger i Ölmbrotorp, 15 kilometer norr om Örebro. På Ölmbrogården finns två korttidsboenden med 13-16 platser, Gläntan och Linden. Det finns ett gruppboende med åtta platser för personer med demenshandikapp som heter Heden och ett vårdboende med åtta platser för personer med demenshandikapp som heter Ängen.

Både författare och förläggare

Under 2020 kommer vi att lyfta fram **landsbygdens författare** i Landsbygdsnytt. Det finns skrivande och kreativa människor i alla hörn och kanter av kommunen. Först ut är Daniel Jacobsson och Petra Jacobsson i Vintrosa.

Daniel och Petra är efternamnen till trots varken syskon eller gifta. Däremot är Petra gift med Daniels bror, men samarbetsmässigt är de ett par.

– Det är mitt fel, skämtar Daniel.

Han hade tidigare gjort barnböcker och serier på egen hand, men kände att han ville jobba ihop med någon som kunde ansvara för skrivandet medan han fortsatte med illustrerandet. Han ställde en fråga på Facebook och Petra svarade.

– Jag har alltid skrivit och förstås drömt om att ge ut en bok. Just barnböcker hade jag kanske inte funderat så mycket på, men efter att ha fått egna barn är det lätt att hitta inspiration, säger Petra.

De började ge ut böcker under namnet Barnboksslottet och fick kontrakt med förlag, men kände att de ville vara mer delaktiga och startade därför det egna förlaget Ditt bokförlag. Där har de givit ut både egna och andras böcker.

En bok som sticker ut är ”Tänk om...”, vars överskott går till Familjen Bergqvists insamlingsstiftelse. Den drivs av Kjell Bergqvist, hans fru Karin och deras son Leo.

– Vi var på vernissage i Stockholm för Emil Grönholm, en konstnär som samarbetat med stiftelsen, och vi kände att vi ville göra ett projekt som ville göra skillnad. Vi fick kontakt med Kjell via Emil, hade ett möte och så blev boken av, säger Daniel.

Boken handlar om ett hemlöst barn. Om barnets drömmar att få leva ett liv med allt det som de flesta tar för givet.

– Det kan absolut bli fler böcker till samma eller liknande sammanhang. Vi har gjort ”Varför svarar du inte när jag ringer, pappa?” i samarbete med Sputnik, Örebro kommuns verksamhet för anhöriga till någon som dricker för mycket, använder narkotika eller missbrukar medicin, säger Petra.

Petra och Daniel har många planer för framtiden. De kommer att fortsätta att ge ut andra författare på sitt förlag, men även jobba med egna projekt. Daniel, vars hjärta brinner för serier, håller på och utvecklar en idé tillsammans med artisten Kantorn och snart kommer förlagets första titel för vuxna.

– Det är en kokbok med berättelser om kvinnan som gjort recepten. Det är en sorts saga för vuxna, säger Petra.

Duon kommer att medverka på Tysslingedagen senare i vår och under bokmässan i Göteborg till hösten. Utvecklingen av förlaget är något de lägger mycket tid och energi på.

– Vi har inte som mål att bli ett jättestort förlag. Kvalitet och känsla går före ett stort antal titlar, och för oss är det viktigare att vi kan stå för berättelserna och att de väcker tankar. Därför är samarbeten med verksamheter som gör skillnad viktiga för oss, säger Petra. ■

Familjen Bergqvists insamlingsstiftelse verkar för att på olika sätt hjälpa och stärka människor i behov av stöd.

Intriger på landsbygden

Örebro deckardrottning Anna Jansson har inlett en ny serie böcker som utgår från Örebro och dess landsbygd.

En stor del av ”Dotter saknad” utspelar sig i Hampetorp – hur kommer det sig?

– Jag letade efter ett torp och såg en annons på Hemnet och plötsligt föddes idén om Kristoffer Bark som sökte sin dotter som varit saknad sen fem år tillbaka. Vinön och Hampetorp är spännande miljöer. Små orter där alla känner alla på vintern och på sommaren kommer det turister.

Gjorde du research på plats för att återge miljön så korrekt som möjligt eller har du tagit dig vissa konstnärliga friheter?

Anna Jansson

Foto: Leif Hansen

– Jag gör alltid research på plats och om det behövs för intrigen justerar jag miljön efteråt. Eventuellt lägger till ett hus eller skapar längre avstånd.

Har du någon personlig koppling till Hampetorp och Östernärke?

– Jag har hyrt aktersnurra några gånger i Hampetorp för att hitta obeboddä öar med barnen när de var små.

Det här är första boken om Örebro-polisen Kristoffer Bark i serien Bergslagens blå – kan vi förvänta oss att se andra delar av Örebro landsbygd i kommande böcker?

Foto: Nordstedts

Kanske

Vintrosa där du har bott?

– Ingrid, en dam i sextioårsåldern som är med i boken, har ett bokcafé i Vintrosa Folkets hus. Kristoffer Barks pappa bor i Garphyttan och i nästa bok blir det Lanna, så mycket kan jag avslöja. ■

Nygammalt samarbete i Östernärke

SMÅ IF och HOIF gör gemensam sak och bildar ett damfotbollslag som i vår kommer att ses i division 4.

– Det är ett härligt gäng som har roligt ihop redan nu, säger huvudtränaren Anneli Johansson.

Samarbetet är inte helt nytt. På flicksidan har lagen samarbetat sedan 2017, vilket enligt Anneli fungerat jättebra. Nu blir det alltså ett damlag med spelare mellan 15 till 22 år.

– Det har funnits damlag tidigare på bland annat 90-talet. Problemet är att det är svårt att få ihop spelare i Östernärke. Därför blir det ett gemensamt lag. Samarbetet är naturligt då de flesta går i skolan ihop i Odensbacken och lär känna varandra redan där.

Några spelare kommer även från Örebro och Anneli säger att de alltid är intresserade av nya spelare.

– Under hösten har vi hållit i gäng med futsal och det har varit glatt och gött på träningarna. Det är ett härligt gäng. Anneli är från SMÅ IF. Ledarstaben kompletteras av assisterande tränarna Staffan Augustsson från HOIF och Jesper Petterson från SMÅ IF, målvaktstränaren Malin

Anneli Johansson

Andersson från HOIF och lagledaren Anette Norberg från SMÅ IF.

– Träningen och hemmamatcherna kommer att alternera mellan Tingstadsvallen och Odenvallen så vi kommer att synas på båda ställena.

Seriespelet börjar i skiftet mellan april och maj – hur tror du att det kommer att gå?

– Känslan är att vi är nykomlingar och att vi ska ta en match i taget och känna på hur det är att spela på den här nivån. Det är många duktiga tjejer i laget och de är laddade och det är vi i ledarstaben också! ■

Skötselbidraget gynnar landsbygdens idrott

Sedan 2013 har Örebro kommun delat ut skötselbidrag till föreningsägda anläggningar. Efter en revidering 2018 började fler föreningar från landsbygden att söka.

– Bidraget gör att det blir lättare för oss att sköta Björkvallen, säger Peter Cronarp, ordförande i Latorps IF.

Latorps IF är en fotbollsförening och det är framför allt fotbollsföreningar som historiskt sett sökt bidrag. Men det har ändrats nu, menar Anders Wickström, planerare på kultur- och fritidsförvaltningen.

– Systemet är till för att alla föreningar ska vara berättigade till bidrag, inte bara de som hörs mest. Efter revideringen 2018 har det blivit en helt annan bredd i vilka som söker och som vi beviljar. Det är mångfacetterat och det är roligt att se. I år är det dessutom första gången den större delen av helheten går till landsbygden, säger Anders.

Bidraget baseras på vad det skulle kosta om kommunens personal skulle sköta anläggningarna och en förutsättning för att en förening ska beviljas bidrag är att det finns en ungdomsaktivitet.

– Latorps IF är en förening som vi jobbat mycket med. Deras anläggning är lätt att beräkna, säger Anders.

Björkvallen består av fem planer för spel från fem till elva spelare. Skötselbidraget går framför allt till att omhänderta gräset som utsätts för mycket belastning varje år.

– Historiskt sett har Björkvallen varit känd för sina fina gräsmattor, men vi har inte riktigt samma kvalitet längre. Föreningen har vuxit och fått fler ungdomslag under de senaste åren och det har slitit på gräset, säger Peter.

Bidraget täcker även arbete runt omkring planerna. Det växer upp sly som behöver tas ned, staketet måste vara hela ("Vildsvin vill vi inte ha in!")

Anders Wickström,
Örebro kommun

och omklädningsrum och andra byggnader hålls fina.

– Vi sköter allt själva. Det är charmen med en liten förening och som medlem i styrelsen är man medveten om att det även innebär att man får hugga i när det behövs.

Skötselbidraget gör att föreningen kan fokusera på annat.

– Det är kul att man vaknat och sett att föreningarna på landsbygden också behöver hjälp. Alla föreningar har olika förutsättningar men en bra anläggning – och givetvis en bra verksamhet överlag – är viktigt för att ungdomarna ska stanna kvar och inte söka sig till andra klubbar, säger Peter. ■

...och med konstgräs kan Latorp förlänga säsongen

I flera år har Latorps IF jobbat med att planera för en konstgräsplan i anslutning till Björkvallen. Utöver de fem existerande planerna finns även en ”ogräsplan” som är tänkt att bli landsbygdens första konstgräsplan.

– Status just nu är att vi lämnat in en ansökan till Allmänna arvsfonden och beslutet beräknas komma till sommaren. Förutsättningarna för att vi ska få bidraget är bra: Vi är en landsbygdsförening med rätt målgrupp. Vi har bra stöttning från alla andra inblandade aktörer och hela tidsplanen klar, säger Peter.

En konstgräsplan skulle kunna förlänga säsongen för Latorps IF, men även innebära att grannföreningar skulle kunna förlägga sin vinterträning till Björkvallen i stället för de alternativ som finns inne i Örebro.

– Det är många föreningar som får slåss om tiderna på anläggningarna i Karlslund och Mellringe, ofta på ganska obekväma tider. Vi lägger 60-70 000 kronor på det nu och det är

Den här typen av konstgräs har Latorps IF bestämt sig för. Under förutsättning att klubben får bidrag från Allmänna arvsfonden och tidsplanen hålls ska planen bakom ha konstgräs till våren 2021.

ungefär vad vi uppskattar att driften av en egen konstgräsanläggning skulle gå på.

Om allt går som tänkt ska konstgräsplanen vara färdig våren 2021.

Hur ser dröminvigningen ut?

– Det är en bra fråga. Det har vi inte pratat så mycket om än, men det är klart att det ska bli något slags jippo, säger Peter. ■

Så här har pengarna i skötselbidraget 2020 fördelats:

Örebro: 43,5%

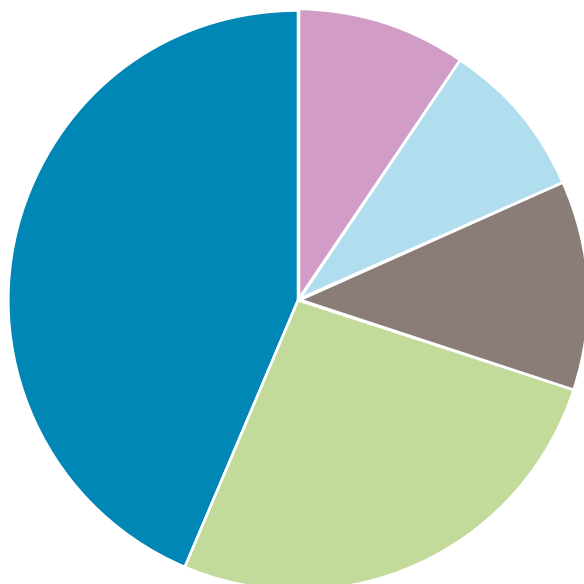
Östernärke: 26,5%

Axberg-Kil: 11,5%

Tysslinge: 9,5%

Glanshammar: 9%

Totalt har 2 850 000 kronor fördelats i kommunen 2020. Det är en ökning med 118 589 kronor sedan 2019.

Om skötselbidraget

Bidragsberättigade föreningar har möjlighet att söka ett skötselbidrag för en anläggning som föreningen äger eller arrenderar.

Bidraget är ett komplement till de verksamhetsbaserade bidragen som Fritidsnämnden är ansvarig för och syftar till att ge föreningar ekonomiska förutsättningar oavsett ägande-förhållande. Bidraget avser den anläggning där föreningen har sin huvudsakliga verksamhet.

Skötselbidraget kan sökas en gång per år. Sista ansökningsdag är 30 november.

Sök efter [skötselbidrag](https://orebro.se) på orebro.se så hittar du mer information. ■

Digitalisering av företag på landsbygden

Under 2020 har Almi fått i uppdrag av Region Örebro län att stötta landsbygdens företag lite extra med bland annat digitalisering.

– Det känns spännande, säger Mikael Fällman, kontorschef på Almi i Örebro.

Almi är en offentligt finansierad aktör som har i uppdrag att få företag att utvecklas. Dels genom att bidra till att starta nya företag och dels genom att stötta befintliga företag som har behov att ta nästa steg. Almi startades 1994 och Almi företagspartner Mälardalen, som omfattar Örebro och Västmanlands län, bildades 2010.

– Almi arbetar med affärsutveckling där vi erbjuder rådgivning individuellt eller i grupp, beroende lite på vilket behov man har. Vi lånar också ut pengar, som också styrs av vilket behov man har som företag. Oavsett om kunden har behov av affärsutveckling eller lån börjar vi mötet med att göra en behovsanalys med hjälp av ett 20-tal frågor.

Ett tredje område är investeringar via dotterbolaget Almi invest.

– Då går Almi invest in som ägare, men det förutsätter en unik och innovativ idé och vi går max in med 50 procent av kapitalet. Det är ett nålsöga att ta sig igenom och det handlar om runt fem investeringar per år som görs i Örebro län, att jämföra med de 200-250 företag som lånar pengar av oss.

Almi jobbar redan i dag med företag på landsbygden, men under 2020 blir det extra fokus. Två områden är livsmedelsbranschen och besöksnäringen, vilket även berör företag i tätorterna.

– Det finns en strategi om livsmedelsföretag lokalt och i hela landet. Almi har i uppdrag att jobba med affärsutveckling och behovsanalys för att lyfta fram de företag som ska ta nästa steg i branschen. Vi jobbar tillsammans med Agro Örebro och har börjat kontakta bolag som vi bedömer som livsmedelsföretag.

Ett annat uppdrag från Region Örebro län rör besöksnäringen.

– Den är en viktig del i länet och företagen har behov av bland annat stöttning i sälj, marknadsföring och digitalisering. Vi har haft ett projekt med 30 företag i ett år och nu startar vi en ny omgång med ytterligare 30. Det har varit populärt och uppskattat.

Ett annat nytt och spännande projekt handlar om digitaliseringen på landsbygden, vilket förstås också berör företagen inom livsmedelsbranschen och besöksnäringen.

Mikael Fällman,
Almi

– Uppdraget kommer från Tillväxtverket som vill att företag på landsbygden ska bli bättre på digitalisering. Alla företag har olika digital mognad och vi ska ta fram verktyg för att kunna reda ut mognaden, vilka utmaningar de har och vart de vill komma med sin digitalisering.

Projektet är i uppstartsfasen och under våren kommer Almi att kontakta företag och inleda coaching och rådgivning.

– Det kan bli andra frågor som plockas upp längs vägen. Projektet pågår under 2020, men verktygen kommer att finnas kvar efteråt.

Digitalisering är ett ganska luddigt begrepp, vad innebär det egentligen?

– Man behöver inte tänka för stort, utan snarare fundera över vad man kan göra i det lilla. Vilka interna processer kan bli digitala? Det kan vara något så enkelt som att börja fakturera digitalt eller börja marknadsföra sig via nätet. Sen är det klart att det finns andra typer av företag som behöver stöttning med en betydligt mer komplicerad digitalisering, men oavsett storlek blir alla påverkade av digitaliseringen, säger Mikael. ■

Sugen på att starta eget?

För de som ännu inte har startat företag men är sugen, håller Almi startseminarier kostnadsfritt flera gånger per år. Nästa äger rum 16 april i deras lokaler i centrala Örebro. Mer info på almi.se. ■

Samverkan är föreningarnas räddning

Gunbritt Jonsson och Anna-Märta Hasselwander är drivande i föreningsfrågan.

Föreningslivet är viktigt för landsbygden och ett generellt problem är återväxten på ledarsidan. Det är svårt att engagera folk och det kan leda till att vissa föreningar hamnar i kris. I Närkes Kil har ett första steg tagits till att samverka för att få bukt med problemet.

Gunbritt Jonsson sitter med i bland annat Klockargårdsföreningen och hon har länge funderat över ett sätt att samordna ideella föreningar i Närkes Kil.

– Det gäller framför allt de föreningar som har fastigheter att förvalta. Alla föreningar har svårt att hitta folk som vill vara med i styrelsen. Det är ett stort problem och på sikt kan det leda till att vissa verksamheter kan behöva avvecklas, säger Gunbritt.

Hennes idé är en broschyr att ”sätta i händerna på Kilsborna”, vilket skedde under februari. I den presenteras några av föreningarna och det ges möjlighet för Kilsbor att engagera sig i det de finner intressant. En del i föreningarnas valberedningsarbete, med andra ord.

– För pensionärer är det nästan en medborgerlig plikt att hjälpa till, men det är svårt att engagera de yngre som har familj och karriär att tänka på. Tiden räcker inte till, säger Gunbritt.

– Valberedarna behöver titta på kreativitet och kompetens och hitta de personer som fungerar ihop. Så arbetar man framåt, tror Anna-Märta Hasselwander från Närkes Kils församlingshem.

Den 16 januari bjöds representanter från sex olika föreningar in till ett diskussionsmöte i församlingshemmet. Alla fick berätta om sina föreningar och vad de gör.

– Jag blev häpen över att det är så mycket aktivitet i föreningarna, säger Anna-Märta.

En idé som diskuterades var ett slags gästspel i varandras föreningar.

– I stället för att det ska finnas en vakant

plats i styrelsen kan den fyllas av någon från en annan förening som kan vara med i det kreativa arbetet under ett år utan att belastas med specifika uppdrag, säger Anna-Märta.

Andra idéer är att skapa ett föreningsråd och hålla öppna hus där föreningarna får presentera sig.

– Att gå samman så här är ett experiment, men jag tror att om man hjälps åt så ökar chansen att man lyckas, säger Gunbritt.

Gensvaret från de inbjudna representanterna var bra och nu fortsätter arbetet med att utveckla samarbetet.

– Gunbritt är den stora eldsjäl. Jag är den som sätter mig på tvären. Men det är ingen nackdel, för ibland leder motsatserna till att det sker något kreativt. Nu håller Gunbritts idé på att förverkligas och det är bara positivt, säger Anna-Märta. ■

Den 16 januari träffades representanter från olika föreningar i församlingshemmet och diskuterade utifrån Gunbritt Jonssons idé.

Vårens kalendarium

Här får ni ett axplock av allt som händer på landsbygden under våren. Kalendern är skapad utifrån tips från er läsare. Vi tar gärna mot tips året om. Hör av er: landsbygdsnytt@orebro.se

Mars

- 22/3 Visor och sanningar för livet, Axbergs folkets hus
- 27/3 Disco, Tegelhuset, Odensbacken
- 28/3 Pubafton, Vinöns värdshus

April

- 5/4 Teatercafé: Det var som fan..., Vintrosa folkets hus
- 18/4 Invigning av cykelvägen, Glanshammar
- 19/4 Stugmöte, Brevens hembygdsgård
- 19/4 Föredrag om dragspelaren Pepparn, Järlegården
- 20/4 Filmklubben: La La Land, Glanshammars församlingshem
- 20+22+24/4 Löptävling: Rusakulan Vertikal Tour, Klockhammar
- 23/4 Teater: Två systrar, Axbergs folkets hus
- 24/4 Disco, Tegelhuset, Odensbacken
- 26/4 Loppis, Hampetorps föreningsgård
- 29/4 Pubkväll Seniorerna Östernärke, Tegelhuset, Odensbacken
- 30/4 Valborgsmässsofirande, Bygdegården i Nytorp
- 30/4 Valborgsmässsofirande, Equmeniakyrkan, Vintrosa

Vintrosaloppet 2019 hölls i ett ilsket duggregn – hur blir vädret den 21 maj i år?

Maj

- 9/5 Invigning av Björkön
- 9/5 Höns- och prylmarknad, Himmer/Kilsmo
- 9/5 Yogahelg: tema kommunikation, Brevens Bruk
- 9-10/5 Orienteringstävling: Närkekvartetten, Klockhammar
- 10/5 Plant- och prylmarknad, Hampetorps föreningsgård
- 12/5 Plantauktion, Kilsbergens hembygdsgård

- 16/5 Networkträff, Odensbacken
- 16/5 Vårkonsert med Stella kammarkör, Närkes Kils kyrka
- 21/5 Kvartersloppis, Närkes Kil
- 21/5 Vintrosaloppet
- 21/5 Tysslingedagen
- 21/5 Musikskolans vårkonsert, Equmeniakyrkan, Vintrosa
- 21/5 Kvartersloppis, Hembygdsgården i Frötorp
- 22/5 Disco, Tegelhuset, Odensbacken
- 22/5 Konsert/dans: Larz-Kristerz, Vinöns värdshus
- 23/5 Vår-loppmarknad, Stora Mellösa
- 30/5 Hela parken gungar, Garphyttans folkets park
- 30-31/5 Trädgårdsmässa, Dylta bruk
- 31/5 Familjedag, Garphyttans folkets park

Juni

- 6/6 Nationaldagsfirande, Hembygdsgården i Frötorp
- 7/6 Pilgrimsvandring, Röda Sand, Brevens bruk
- 7/6 Musik i sommarkväll med Bob Dylan-tema, Equmeniakyrkan, Närkes Kil
- 12/6 Pubafton, Vinöns värdshus
- 13/6 Akvarellkurs, Vinöns värdshus

Bidrag till utvecklingsprojekt för landsbygden

Upprustning av samlingslokaler

Föreningar och ideella organisationer som är verksamma i, och äger eller förvaltar, fastighet på Örebro kommuns landsbygd kan ansöka om bidrag till att bevara och förbättra samlingslokaler, som används för lokal demokrati, sociala möten eller kulturaktiviteter.

Bidrag till utvecklingsprojekt

Bidraget ska stärka insatser som underlättar att bo och verka i en bygd. Det kan till exempel handla om att anordna aktiviteter för unga eller att skapa mötesplatser för olika målgrupper. Insatser av utvecklingskaraktär prioriteras.

Startbidrag för föreningar

För att stimulera och gynna föreningslivet på landsbygden är det möjligt att ansöka om startbidrag. Bidraget ska underlätta själva bildandet av föreningen, men också gå till utrustning som är nödvändig för verksamheten att komma i gång.

Evenemangsbidrag

Återkommande aktiviteter kan vara gynnsamma för landsbygdens utveckling. Syftet med bidragen är att främja existerande evenemang, men även att uppmuntra till nya för att på så sätt bidra till en levande landsbygd.

Läs mer på: orebro.se/landsbygdsutveckling